

Västmanland

ACC. N:R M. 12576:31-34

Landskap: Upptecknare: C.W.v.Sydow

Härad: Berättare:

Socken: Berättarens yrke:

Uppteckningsår: Född år i

Avskrivet efter C.W.v.Sydows anteckningar av Brita Hvas,
1953.

5.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12576:3/.

Svarthans.

"En vedhuggare som huggit ved i skogen, hittade inte hem, mötte en liten svart gubbe, som lovade visa väg om han fick det första han mötte vid hemkomsten. Han fruktade för att det var dottern, men i sin nöd lovade han det, för han hade så många barn att han väl kunde undvara ett. Då visade gubben honom vägen hem och han mötte sin dotter. Talade om det för hustrun när han trodde att flickan sov, men hon var vaken o hörde det. Nästa dag sa hon: Va inte lessen, jag kan gärna fara till Svart-Hans. Så kom ett elegant ekipage med fina kläder. Hon klädde sig och satte sig på. Systrarna avundsjuka, och hon va inte värst lessen. Hon blev körd till ett fint slott, där hon blev väl mottagen. Såg ej ägaren förrän på natten. Då kom hennes man och talade om att han var hennes man men försvann så fort dagern bröt in så hon fick aldrig se honom. När hon stannat där några år bad hon få resa hem. Det fick hon men hon skulle inte lyda deras råd. Modern och systrarna nyfikna hurdan hennes man var. Hon måste svara ja vet inte. Modern gav henne en lykta o ett elddon o det kunde hon tända sen han somnat. Hon tog mot den o lyste på sin make. Men han vaknade, den undersköne prinsen, förebrådde henne. Hade hon stått ut ett år till hade hans förtrollning brutits, men nu måste han bort. Försvann. Hon gick ut att söka

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 12576:32.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

arbete, kom till en elak fru, får plats. 1) skall baka bröd. Kunde ej, grät. Då kom lille SvartHans och frågade Vill du gifta dig med mig? Nej, inte vill jag gifta mig med dig, som är så ful, jag som har förlorat den vackraste man. - Så får jag hjälpa dig ändå, sa Svarthans. Så hjälpte han henne baka det finaste bröd. På morgonen frågade frun henne hurdant hennes arbete var. Här är det. Då blev frun förgrymmad. - Spånad. Svarthans. Hjälpe. - Tredje. Gå till gummans syster och hämta brudgrannlåterna i en ask, för hennes dotter skulle gifta sig. Gick ut på vägen, hittade ej. Svart-Hans. Nu är det först en glasbro, då ska du ta av dig skorna o gå försiktigt över, så är det ingen fara. Så står två stora hemska hundar. Här har du lite bröd, som du får ge dem. Två gamar - ge dem ärter. Två lejon - ge dem kött. Då kommer du lyckligt fram, men akta dig äta någonting, som gumman bjuder dig. ----- Framförde ärendet. Gumman gick efter en dryck. När gumman gick ut, slog flickan drycken i sänghalmen. Gumman in: Var är din dryck (vin)? Svar: I sänghalmen. Varför äter du inte opp det. Här är mer. Hon hällde det i barmen. Var är den? I barmen. - Ä du i barmen kommer du väl i tarmen. - Fick asken förbjöd henne öppna o gick. Häxan ropade till lejonen: riv ihjäl henne - Nej, vi fick kött. Gamarna: Nej hon gav oss ärter. Hundarna ... Glasbro, gå sönder. Nej jag vill ej för

ACC. N:R M. 12576:33

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hon gick så lätt med skorna i handen. Öppnade asken. Alla grannlåterna hängde sig i träd o buskar. Grät. Svarthans: Vill du gifta dig med mig? Petade med sitt trollspö o då kom asken igen. Bröllop för häxans dotter. Flickan skulle hålla två ljus. Började bränna händerna. Svart-Hans: vill du gifta dig med mig? Jo, det vill jag visst det, lille snälle Svart-Hans, för du är den ende som är snäll mot mig. Kysste honom. Han blev den vackre prinsen. Han flyttade ljusen i händerna på häxans dotter, så hon och alla brann opp. Han for hem till sitt slott med flickan. Levde lyckligast.

(På efterföljande sida, ovisst om det har sammanhang med föregående:) Adolf Rappe, morfars mor. Friherrinnan Tersmeden på Ramnäs, f. Tersmeden, Västmanland.

3 bröder. Hårlock, en röd, en svart. Yngste visste ej varifrån. En liten råtta. ...

ACC. N:R M. 12576:34

Palmberg. Örtakransen.

I påskveckan tävlade man om att komma först upp. Den som kom sist upp på måndan kallades magerman, tisdag feten, onsdag askpåsen eller askfisen, torsdag skärkúsen, fredag långlaten, lördag stäckuga kóttan, påskdagen påsklåsen och ann-dagen anddagståsen. - Fru Brate i sitt hem i Stockholm. Fru Brates mor hade i sin barndomstid i Västmanland, Ramnäs sn.

Palmoxen på palmsöndag, månd. - tisd. - feten, onsdag askfisen, torsdag skärkúsen, långlaten, stäckukóttan, påsklåsen, andaståsen. - Brate, Västmanland, Norbergs sn.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV